

HERKEN OUDERVERSTOTING

Disclaimer: onderstaande presentatie is afkomstig van dr. Sietske Dijkstra en gepresenteerd tijdens de bijeenkomst van de Raad voor de Kinderbescherming op 15 mei 2019.

Herken Ouderverstoting heeft vraagtekens bij deze tendentieuze presentatie. Daarnaast vragen wij ons af of de Raad voor de Kinderbescherming bewust handelingsonbekwaamde professionals het podium geeft of dat de Raad werkelijk niet beter weet...

Wat staat ons te doen bij ouderverstoting en wat kan de Raad voor de Kinderbescher- ming daarin betekenen?

Beschouwing ouderverstoting en ontmoeting met de cliëntenraad 15
mei, 2019 Utrecht, RvdK.

Dr Sietske Dijkstra, www.Sietske-Dijkstra.nl

Motto

You should not let children drive the visitation bus

Linda Gottlieb (Turning points for families)

There is always a flaw in the rejected parent

Amy Baker

Wie ben ik?

Sinds 1998 werk ik vanuit bureau Dijkstra met vele partners in binnen- en buitenland samen aan het voorkomen van geweld in gezinnen, www.sietske-dijkstra.nl

Ik promoveerde in 2000 op een studie naar hoe vrouwen en mannen betekenis verlenen aan geweld uit hun kindertijd en welke invloed dit heeft op hun relaties met partners, familieleden uit het gezin van herkomst en hun kinderen. In augustus 2018 sprak ik op het internationale congres **Moving Upstream** in Londen over mijn studie naar tien verstoten moeders. Ik ben betrokken bij de **EAPAP**: het ontwikkelen van Europese richtlijnen voor praktijkwerkers die met vermoedens van ouderverstoting in aanraking komen, sinds kort lid van het bestuur van de **PASG** vanuit Europa en geef oa een geaccrediteerde cursus over complexe scheiding, ouderverstoting en moed bij de aanpak van geweld.

Mijn expertise, focus en visie

- Scholing, onderzoek en advies: **Nederlands onderzoek ontbreekt**
- Focus op de relatie huiselijk geweld, scheiding en ouderverstoting
- <https://www.rinogroep.nl/opleiding/4899/omgaan-met-vermoedens-van-ouderverstoting.html>
- Je kunt ten onrechte en doelbewust een ouder van ouderverstoting beschuldigen maar je kunt ook ten onrechte en doelbeewust ene ouder beschuldigen van mishandeling, verwaarlozing en/of seksueel misbruik.
- Meer studeren op benodigde kennis en know how
- In de praktijk uitoefenen van contactherstel: voorwaarden, voorbereiding, uitvoering, samenwerking, fasen en meer aanspreken van de afwijzende ouder.

Dank voor uitnodiging

- Raad heeft informatieblad gemaakt rond ouderverstoting
- Herkent en erkent het bestaan van ouderverstoting vanuit de praktijkervaringen en zoekt daarvoor nieuwe wegen ter ondersteuning
- Is in contact met cliëntenraad en ervaringsdeskundigen
- Van groot belang om gezamenlijke interventiestrategie te ontwikkelen en met elkaar op te volgen
- Ervaringsdeskundigen en verstoten ouders studeren uit innerlijke noodzaak

Wat is Ouderverstoting?

- Maak onderscheid in estrangement en alienation
- Gerechtvaardigde verwijdering of afwijzing op basis van manipulatie en indoctrinatie
- Baker noemt vier criteria voor ouderverstoting
- 1. er was vroeger een positieve relatie
- **2. er is geen sprake van mishandeling of verwaarlozing (SD: geldt niet voor de moeders in mijn studie)**
- 3. de favoriete ouder gebruikt vervreemding
- 4. er is afwijzend gedrag zichtbaar

Karen Woodall: hoe ontstaat ouderverstoting?

1. superioriteit: de betere ouder voelt zich in zijn of haar recht staan
2. zoekt zwakke plekken bij de anderen, exploiteert deze en gaat daarbij over grenzen
3. presenteert zichzelf als buitengewoon goed, hardwerkend en onschuldig
4. reactie van de andere ouder is verdacht: waar rook is, is vuur: framing
5. bevestiging van splitsing in goed en slecht

5 kenmerken van Parental Alienation

Amerikaanse expert Amy Baker (zij is ook getuigedeskundige in de rechtbank en auteur van vele praktijkgerichte boeken) onderbouwt dat ouderverstoting een vorm van emotionele mishandeling is (J. Harman doet dit ook recentelijk in artikel in 2018).

Het gaat om vijandige en agressief ouderschap waarbij de ene ouder de andere voorstelt als:

- 1) liefdeloos, onveilig en niet beschikbaar
- 2) het contact tussen een kind en de vervreemde ouder beperkt wordt
- 3) de ouder teniet wordt gedaan in de gevoelswereld en het leven van een kind
- 4) het kind de ouder verraadt (meegaat met de dominante ouder)
- 5) de autoriteit van de andere ouder wordt ondermijnd.

Acht kenmerken van ouderverstoting (Gardner)

1. Structureel denigreren van de andere ouder (gebruik voornaam)
2. Zwakke en slechte redenering voor afwijzing (zij eet vies, hij kijkt vreemd) zonder veel achtergrond of context
3. Geen ambivalentie over afwijzing
4. Geen berouw
5. Ondersteuning van favoriete ouder
6. Geleende scenario's (je hebt papa's pensioen afgepakt)
7. Onafhankelijke denkers (nee, ik vind dit zelf!)
8. Animositeit in de omgeving

Posities van verstotende en verstoten ouder

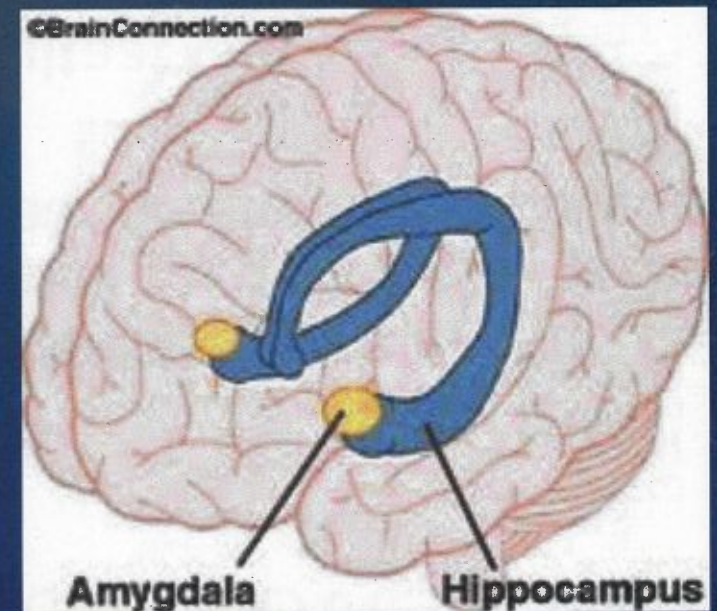
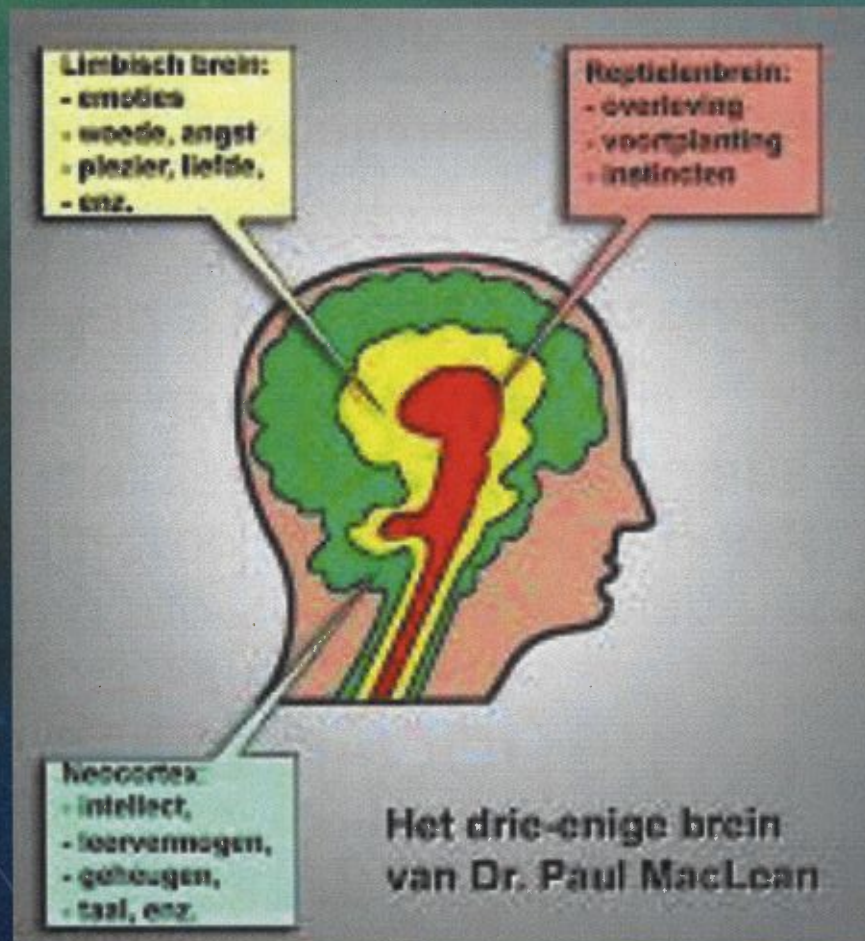
Verstotende ouder: uitoefenen van remote control

- Spreekt veel over angst, het belang en bescherming van de kinderen tegen de ex die hen met rust moet laten
- Overdrijving en escaleren
- Manipuleren en 'in control'
- Samenvallen stem van kind met ouder (parentificatie, symbiose)
- Verschillende boodschappen afgeven (zie bv film: Papa) *Coco*
- Aangeven dat andere ouder kind niet wil zien of geen prioriteit geeft

Verstoten ouder: ontwikkelen van remote care

- Is boos, verontrust, verdrietig, in de war, onzeker en slaapt slecht
- Begrijpt niet wat er aan de hand is en of het kind haar of hem echt haat
- Weet niet goed wat te doen en wie om hulp te vragen
- Denkt na over de schade die kinderen wordt toegebracht

OUDEVERSTOTING HEEFT IMPACT OP DE HERSENEN

Ouderverstoting and journey to recovery

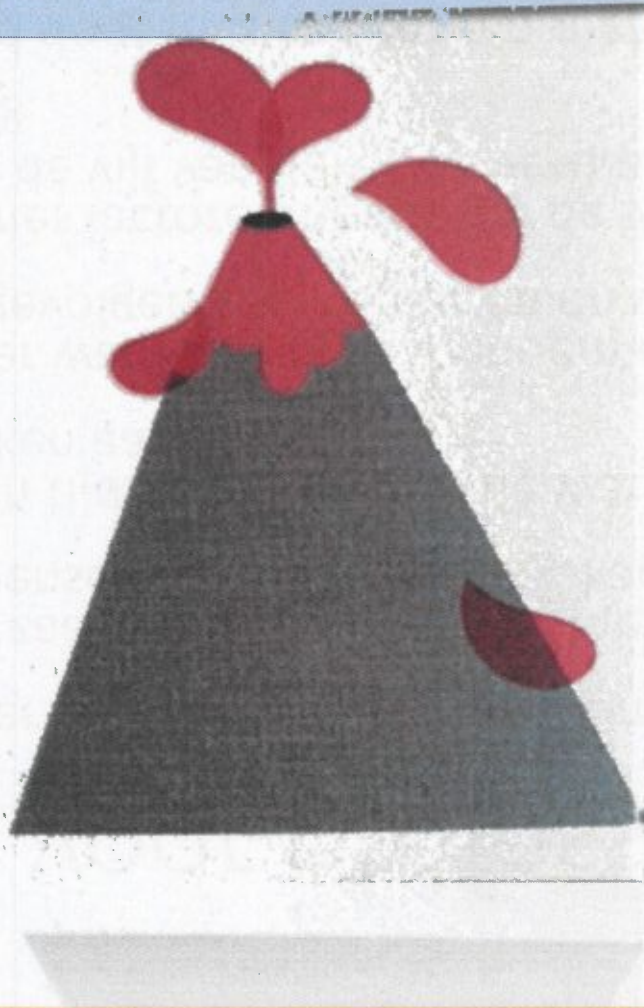
Karen Woodall

Kind moet leren helen van het splitsen, leren ambivalente gevoelens te tolereren en veerkracht ontwikkelen om daarmee met goed en slecht gedrag om te gaan, zonder de balans door te laten slaan naar de ene ouder als goed en de andere als slecht.

- **Model verstoting van ouder door kind is het resultaat van**
- A. de afwijzende ouder
- B. de gevoeligheid en veerkracht van een kind
- C. de bijdragen, positief en negatief van de andere ouder
- D. de reacties van de omgeving

We do not pathologise the child, we say the child shows the pathology

ouderverstoting is kindermishandeling: De vulkaan: focus op erupties in plaats van oorzaken

Al mijn drie kinderen zijn er door getekend: de oudste heeft een gameverslaving, mijn jongste zit vol woede en mijn middelste kind valt voor dominante lelijke mannen. Na negen jaar ben ik nog een schaduw van wie ik was en moe, heel, heel moe. Mijn ex draait alles om, hij verdraait alle feiten. Mijn gezin is uit elkaar gevallen en ontwricht wat ik ook heb geprobeerd om dat tegen te gaan.
(Cary)

Tips voor professionals

- Een ouderverstotingszaak vraagt om je allerbeste en moedig werk: zoek supervisie
 - Doe een zaak niet alleen en blijf met elkaar in contact en drag zorg voor gedeelde visie en gemeenschappelijk afwegingskader om strategisch te intervenieren
 - Maak een tijdlijn en noteer wie wat doet bij wie met welke impact (wie spant rechtszaken aan?)
 - Leer meer wat splitting is: benoem observaties (ook non-verbal) en maak de langerere termijn gevolgen voor kinderen en volwassenen zichtbaar
 - Pas het vier factorenmodel van de Woodalls toe, gebruik de acht kenmerken van Gardner, de vijf van Baker en verdraag de weerstand van het kind. Werk met de sociale omgeving
 - Breng tijd door met het gezin om interventiestrategie en hereniging voor te bereiden zodat je patronen kunt voorspellen
-

Dynamische kenmerken ouderverstoting: proces

- De afwijzing en de verwijdering is interpersoonlijk maar de muur zit ook bij het kind van binnen: **gebruik van afweermechanisme splitting**
- **Het is een locked in bewustzijnsverandering:** de ervaring voelt alsof die van je zelf en voortkomend uit je eigen bewustzijn/ervaring
- Als de afwijzing geïnternaliseerd is, kan deze zich uitbreiden naar de toekomst maar ook **naar verandering van waarneming van het verleden**
- Als ouderverstoting in een verder gevorderd stadium is, bevestigt en versterkt het zich en **zwem je ook als professional al snel in de fuik**
- **Ouderverstoting is tegenintuïtief** en niet aan te pakken of op te lossen met de conventionele aanpak aangezien dit vaak de dominante ouder en het verstotingspatroon versterkt
- Ouderverstoting in ernstige vorm leidt tot **morele corruptie en tot een pedagogisch vacuüm en heeft een relatie met persoonlijkheidsproblemen en dwingende controle (coercive control)**

Dynamieken in en achter ouderverstoting

- Een patroon van ouderverstoting in generaties (soms ook scheidingen met veel conflict)
- Een intergenerationeel patroon van mishandeling in partnerrelatie en/of van kinderen
- Persoonlijkheidsproblematiek
- Een niet verwerkt trauma
- Kwaadwillend en niet beter weten
- Coerive control, dwingende controle
- Omkeren, uitvergroten en opschalen

Interventies moeten ontwikkeld

- Turning points for Families: Linda Gottlieb
- 90 dagen uit de buurt van verstotende ouder
- Family Bridges: Richard Warshack

Wat is er aan kennis nodig?

Drie domeinen: scheiding, huiselijk geweld en ouderverstoting

- **Forensische kennis** om coercive control en persoonlijkheidsproblematiek te herkennen
- **Traumakennis** om geweldstrauma en ook werking hersenen en impact van trauma beter te begrijpen
- **Familiesysteemtherapeutische kennis** zoals Gottlieb, Andolfi, Minuchin: herstel van familiehiërarchie
- **Kennis en vaardigheden in het spreken met kinderen en het interpreteren van wat zij zeggen in zaken waarin we ouderverstoting vermoeden**

Conclusie en Discussie

Er zijn verschillende dynamieken werkzaam bij ouderverstoting en maak dus telkens een strategie op maat

In een aantal gevallen is er duidelijk een link met geweld in de voorgeschiedenis en met voortgaand geweld, dwingende controle of met persoonlijkheidsproblematiek

Ook een nieuwe partner kan de dynamiek van het splitsen versterken, gaat gepaard met de behoefte een nieuw gezin te stichten

Ouderverstoting zet de relaties op scherp en heeft een groepsaspect (groepsbeïnvloeding)

Als kinderen een ouder niet willen zien dan niet ze gezamenlijk met de ouder in contact laten zijn (vb jeugdbescherming moeder RKK uitzending met alle drie kinderen tegelijk).

Bereidheid om op het scherp van de snede te werken en moed te tonen (stappen meldcode gebruiken)

Wat te doen?

- Eerder herkennen en benoemen, hypothesen opmaken
- Model gebruiken met vier krachten van Woodalls
- Analytische kracht van de Raad aanwenden en intensief onderzoek
- Een interventieteam ontwerpen en een gemeenschappelijke mindset
- OTS werkt alleen als we met vereende krachten bezig gaan en de interventie nauwlettend volgen
- Meer aandacht voor hersteltraject en de voorwaarden voor herstel
- Meer aandacht voor onderzoek en positie kinderen op korte- en langere termijn

Wat kan de Raad doen? Maak jaarkalender

- Onderzoeken van zaken die afgesloten zijn: wat hadden we anders kunnen doen, terugspoelsessies
- Bevragen van cliënten en excliënten
- Onderzoeken van zaken waarin geadviseerd is om niet tot omgang over te gaan
- Inhoudelijke kennis verzamelen van ouderverstoting en ook interventies en voorwaarden voor herstel en inhoudelijk leiding geven aan keten
- Onderzoeken welke positieve rol rechters kunnen spelen als autoriteit in het vasthouden van de split en controle op naleving en uitvoering

